

Kasvun ja oppimisen lautakunta 07.10.2026 § 212

§ 212

Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen inklusiivisesti vuosiluokilla 3–6

Valmistelijat / lisätiedot:
Soinio Giedre
Takala Sara
Kakko Päivi
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää, että vuosiluokilla 3–6 perusopetukseen valmistava opetus järjestetään Espoossa inklusiivisesti oppilaan omassa lähikoulussa lukuvuoden 2027–2028 alusta alkaen.

Käsittely

Kokko teki Wallsin, Kurrin, Lievosen, Pesosen, Määttäsen, puheenjohtaja Laihon, Smithin, Peltoniemen ja Dookien kannattamana seuraavan muutosehdotuksen (hylkäysehdotus):

”Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää, että vuosiluokilla 3–6 perusopetukseen valmistava opetus järjestetään Espoossa lukuvuonna 2027–2028 joko oppilaan omassa lähikoulussa tai alueellisessa valmistavan opetuksen ryhmässä. Koulut päättävät opetusjärjestelyistä itsenäisesti. Valmistavan opetuksen järjestämisessä lähtökohtana tulee olla oppilaan etu ja hänen tarvitsemansa pedagoginen tuki.”

Määttäsen teki Peltoniemen kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

”Lautakunta toivoo, että kasvun ja oppimisen toimiala etsii keinoja parantaa hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä niin, että oppilaiden mahdolliset tuen tarpeet olisivat mahdollisimman hyvin tunnistettavissa.”

Dookie teki seuraavan lisäysehdotuksen:

”Inklusiivisen valmistavan opetuksen tueksi kouluissa kehitetään vapaaehtoiseen osallistumiseen perustuva vertaiskummi-malli, jossa koulun oppilas tukee vastikään Suomeen saapunutta oppilasta kouluyhteisöön ja vertaisryhmään kiinnittymisessä. Vertaiskummitoiminta täydentää, mutta ei korvaa, oppilaan tarvitsemää ammatillista kielellistä ja pedagogista tukea.”

Kurri teki puheenjohtaja Laihon, Kokon ja Wallsin kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

"Lautakunta toivoo, että alueellisia valmistavan opetuksen ryhmiä lisätään siten, että kaikilla oppilasalueilla olisi tarvittaessa tällainen ryhmä (myös Espoonlahdessa)."

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Laiho tiedusteli, voidaanko Kokon hylkäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Määttäsen tekemä lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja totesi Dookien lisäysehdotuksen raukeavan kannattamattomana.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Kurrin tekemä lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti, että vuosiluokilla 3–6 perusopetukseen valmistava opetus järjestetään Espoossa lukuvuonna 2027–2028 joko oppilaan omassa lähikoulussa tai alueellisessa valmistavan opetuksen ryhmässä. Koulut päättävät opetusjärjestelyistä itsenäisesti. Valmistavan opetuksen järjestämisessä lähtökohtana tulee olla oppilaan etu ja hänen tarvitsemansa pedagoginen tuki.

Lisäksi lautakunta toivoo, että kasvun ja oppimisen toimiala etsii keinoja parantaa hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä niin, että oppilaiden mahdolliset tuen tarpeet olisivat mahdollisimman hyvin tunnistettavissa.

Lautakunta toivoo, että alueellisia valmistavan opetuksen ryhmiä lisätään siten, että kaikilla oppilasalueilla olisi tarvittaessa tällainen ryhmä (myös Espoonlahdessa).

Selostus

Lainsäädäntö

Perusopetuslaissa (628/1998) säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2015) mukaan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esi- tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Valmistavan opetuksen laajuus vastaa yhden vuoden oppimäärää.

1.8.2026 alkaen valmistavaa opetusta järjestetään sellaisille ulkomaalaistaustaisille oppilaille, jotka eivät ole syntyneet Suomessa (perusopetuslaki 628/1998 5 §).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä (perusopetuslaki 628/1998 20 g §).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestämisen nykytila Espoossa

Espoo tarjoaa suomenkielistä perusopetukseen valmistavaa opetusta joko oppilaan omassa lähikoulussa tai alueellisessa valmistavan opetuksen ryhmässä. Opetusmuoto riippuu oppilaan vuosiluokasta ja lähikoulusta.

Vuosiluokilla 1–2 valmistava opetus järjestetään inklusiivisesti oppilaan omassa lähikoulussa. Inklusiivinen valmistava opetus toteutetaan perusopetuksen ryhmässä.

Vuosiluokilla 3–6 valmistava opetus voidaan järjestää joko oppilaan omassa lähikoulussa tai alueellisessa ryhmässä. Omassa lähikoulussa valmistava opetus voidaan järjestää joustavasti inklusiivisena perusopetuksen ryhmässä ja/tai koulukohtaisessa valmistavan opetuksen ryhmässä. Jos valmistava opetus ei ole mahdollista oppilaan omassa lähikoulussa, oppilas sijoitetaan alueelliseen valmistavan opetuksen ryhmään.

Vuosiluokilla 7–9 valmistava opetus järjestetään alueellisissa ryhmissä.

Ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa oppilas sijoitetaan omalla oppilaaksiottoalueellaan lähimpään mahdolliseen kouluun, jonka valmistavan opetuksen ryhmässä on tilaa. Alueellisen valmistavan opetuksen ryhmän oppilasmäärä on enintään 12 oppilasta. Ryhmissä opiskelee eri-ikäisiä oppilaita (vuosiluokat 3–6 ja 7–9). Valmistavan opetuksen päätyttyä oppilas siirtyy opiskelemaan omaan lähikouluunsa. Oppilas voi myös hakea toissijaiseen kouluun tai painotettuun opetukseen.

Syyslukukaudella 2026 Espoossa opiskelee yhteensä 362 valmistavan opetuksen oppilasta (tilanne 20.9.2026). Heistä 159 opiskelee vuosiluokilla 3–6. Vuosiluokkien 3–6 valmistavan opetuksen oppilaista 93 (58 %) saa valmistavaa opetusta omassa lähikoulussaan ja 66 (42 %) alueellisissa valmistavan opetuksen ryhmissä. Alueellisia valmistavan opetuksen ryhmiä on yhteensä 23, joista 10 on alakoulun ryhmiä (vuosiluokat 3–6).

Perusteet perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestämiseen inklusiivisesti vuosiluokilla 3–6

Lukuvuosina 2023–2025 Matinkylä-Olarin alueella toteutettiin inklusiivisen valmistavan opetuksen pilotti, jossa kaikki alueen vuosiluokkien 1–2 valmistavan opetuksen oppilaat osoitettiin inklusiiviseen valmistavaan opetukseen omiin lähikouluihinsa (Kasvun ja oppimisen lautakunta 23.11.2022 § 183 ja 29.11.2023 § 192). Pilotin tulosten perusteella valmistava opetus on järjestetty inklusiivisesti vuosiluokilla 1–2 lukuvuoden 2025–2026 alusta alkaen (Kasvun ja oppimisen lautakunta 27.11.2024 § 212).

Lukuvuoden 2025–2026 alusta alkaen osa Espoon suomenkielisen perusopetuksen kouluista on järjestänyt valmistavan opetuksen inklusiivisesti myös vuosiluokkien 3–6 oppilaille. Nykyisen mallin haasteena on, että se asettaa valmistavan opetuksen oppilaat keskenään eriarvoiseen asemaan sen mukaan, mikä heidän lähikoulunsa on: osa oppilaista saa valmistavaa opetusta omassa lähikoulussaan, osa ei. Malli on myös viestinnällisesti haastava ja aiheuttaa hämmennystä etenkin sellaisissa perheissä, joissa on useita eri-ikäisiä lapsia.

Espoo on strategiansa mukaisesti lasten ja nuorten pääkaupunki. Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen inklusiivisesti vuosiluokilla 3–6 on konkreettinen toimi, joka vähentää segregatiota ja eriarvoisuutta lasten ja nuorten arjessa sekä tukee aktiivista kotoutumista ja yhdenvertaisuutta. Valmistavan opetuksen järjestäminen inklusiivisesti vahvistaa lähikouluperiaatteen mukaista oppilaaksiottoa siten, että integraatio vahvistuu.

Inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa oppilas pääsee aloittamaan opiskelun heti omassa lähikoulussaan ja välttää koulun vaihtamiselta valmistavan opetuksen päättyessä. Yleisopetuksen luokassa opiskelu mahdollistaa vertaisoppimisen suomea puhuvilta kavereilta niin oppitunneilla kuin välitunneillakin. Oppilas pääsee integroitumaan oman ikäryhmänsä kavereiden kanssa ja sopeutuu sosiaalisesti omaan lähikouluunsa ja asuinalueeseensa. Oppilas ja huoltajat kiinnittyvät tiiviimmin kouluyhteisöön, kun oppilas opiskelee alusta asti omassa lähikoulussaan. Oppilaan kotoutuminen edistää myös muun perheen kotoutumista.

Valmistavan opetuksen järjestäminen inklusiivisesti vahvistaa inklusiota ja lähikouluperiaatetta tarjoamalla oppilaalle mahdollisuuden saada tarvitsemansa tuki ja opetus omassa lähikoulussaan. Inklusion vahvistaminen on linjassa paitsi Espoon arvojen, myös syksyllä 2025 voimaan astuneen oppimisen tuen uudistuksen kanssa. Yhtenäinen koulupolun jatkumo valmistavasta opetuksesta perusopetukseen samassa koulussa tukee paitsi oppilaan opetuskielen tuen, myös muun mahdollisen oppimisen tuen järjestämistä koko perusopetuksen ajan.

Lukuvuonna 2025–2026 suomenkielisen perusopetuksen koulujen rehtoreille ja opettajille tehtiin kaksi valmistavan opetuksen järjestämistä koskevaa kyselyä. Ensimmäinen kysely tehtiin syksyllä 2025 ja toinen keväällä 2026. Kyselyissä kartoitettiin rehtoreiden ja opettajien kokemuksia ja mielipiteitä valmistavan opetuksen järjestämisestä inklusiivisesti. Valmistavan opetuksen oppilaiden huoltajille tehtiin kysely keväällä 2026.

Kyselyihin saatujen vastausten perusteella koulujen kokemukset valmistavan opetuksen järjestämisestä inklusiivisesti ovat olleet enimmäkseen positiivisia. Opetuksen toteuttaminen onnistuneesti on kuitenkin edellyttänyt paljon työtä ja koulukohtaisten toimintamallien kehittämistä. Edellytyksinä inklusiivisen valmistavan opetuksen järjestämiselle vastauksissa nostettiin esiin mm. riittävä resursointi, opetuksen selkeät rakenteet sekä valmistavan opetuksen kehittämisen tarkasteleminen kokonaisuutena yhdessä oppimisen tuen uudistuksen kanssa.

Kyselyn perusteella huoltajat olivat tyytyväisiä sekä inklusiiviseen että ryhmämuotoiseen valmistavaan opetukseen. Huoltajien tyytyväisyydessä ei ollut merkittäviä eroja eri opetusmuotojen välillä.

Inklusiivisen valmistavan opetuksen keskeisiä haasteita ovat riittämättömät resurssit, opettajien kuormittuminen sekä yhteisten toimintamallien puute. Valmistavan opetuksen oppilaiden, muiden opetuskielen tukea tarvitsevien oppilaiden sekä moninaisten oppimisen tuen tarpeiden huomioiminen samassa opetusryhmässä on opettajille kuormittavaa. Joissain kouluissa vieraskielisten oppilaiden osuus kaikista oppilaista on huomattava, jolloin opetuskielen tukea tarvitsevia oppilaita voi valmistavan opetuksen oppilaiden lisäksi olla useita. Valmistavan opetuksen oppilasmäärien ennakoiminen on erittäin vaikeaa, mikä puolestaan vaikeuttaa resursoinnin

suunnittelua niin inklusiivisessa kuin ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa.

Jotta valmistavan opetuksen järjestäminen inklusiivisesti onnistuu, on tärkeää turvata ennakoitava ja riittävä resursointi, mahdollistaa oppilaan tarpeisiin perustuvat joustavat opetusjärjestelyt sekä varmistaa valmistavan opetuksen jatkuminen tarvittaessa myös toisena vuonna (perusopetuksen valmistavan opetuksen lisäopetus). Lisäksi on tärkeää vahvistaa henkilöstön osaamista kielitietoisuudessa, samanaikaisopettajuudessa ja inklusiivisissa pedagogisissa käytännöissä sekä tarjota täydennyskoulutusta ja mahdollisuuksia hyvien käytäntöjen jakamiseen.

Valmistavan opetuksen järjestäminen inklusiivisesti edellyttää sekä yhteisiä rakenteita että koulukohtaisia ratkaisuja, koska koulujen tarpeet ja toimintaympäristöt ovat erilaisia. Rehtoreilla on keskeinen rooli sen johtamisessa, miten inklusiivinen valmistava opetus kussakin koulussa järjestetään ja miten koululle varatut resurssit käytetään. Monikulttuuriset opetuspalvelut tukevat koulujen johtoa ja henkilökuntaa inklusiivisen valmistavan opetuksen järjestämisessä ja suunnittelussa mm. koulutuksin ja materiaalein. Myös kehittäjäopettajat ovat koulujen tukena. Espoon suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa päivitetään ja tarkennetaan siten, että valmistavan opetuksen laatu on mahdollisimman yhtenäinen kaikissa Espoon suomenkielisen perusopetuksen kouluissa.

Valmistavan opetuksen järjestäminen inklusiivisesti ei ole säästötoimi, vaan keino ohjata valmistavan opetuksen järjestämiseen varatut resurssit tarkoituksenmukaisemmin niihin kouluihin, joissa valmistavan opetuksen oppilaita on enemmän.

Nykyinen valmistavan opetuksen järjestämisen malli ei ole 3.–6.-luokkien valmistavan opetuksen oppilaiden näkökulmasta yhdenvertainen tai pedagogisesti toimiva ratkaisu. Mikäli valmistavaa opetusta ei järjestä inklusiivisesti vuosiluokilla 3–6, on näiden vuosiluokkien osalta palattava valmistavan opetuksen järjestämiseen alueellisissa ryhmissä. Ryhmämuotoiseen valmistavaan opetukseen palaaminen aiheuttaisi sekä oppilaiden että henkilöstön uudelleensijoittamista. Koulut ovat jo onnistuneesti rakentaneet inklusiivisen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria.

Voimaantulo

Vuosiluokilla 3–6 perusopetukseen valmistava opetus järjestetään Espoossa inklusiivisesti oppilaan omassa lähikoulussa lukuvuoden 2027–2028 alusta alkaen. Muutos huomioidaan valmistavan opetuksen oppilaaksiotossa keväällä 2027.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Lapsivaikutusarviointi: Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen inklusiivisesti vuosiluokilla 3-6

Tiedoksi